

Univers Pedagogic

Nr. 34 (776),
30 septembrie 2021

Săptămânal al Ministerului Educației și Cercetării
al Republicii Moldova și al Institutului de Științe ale Educației

pro

În instituțiile de învățământ superior vor fi create centre francofone

Ministrul Educației și Cercetării a discutat cu rectorul Agenției Universitare a Francofoniei (AUF), Slim Khalbous, despre perspectivele de colaborare pe dimensiunea dezvoltării proiectelor francofone în universitățile din Republica Moldova.

Oficialul francez s-a referit la intenția AUF de a contribui la susținerea domeniului francofon în instituțiile de învățământ superior, prin crearea de centre francofone, care să gestioneze proiecte îndreptate spre inserția profesională a tinerilor ce studia-

ză în limba franceză, ghidarea în carieră și formarea profesorilor de limbă franceză etc. AUF planifică să deschidă 50 de centre în 40 de țări, inclusiv în Republica Moldova. La rândul său, Anatolie Topală a menționat că Ministerul va oferi suportul necesar proiectelor de colaborare, menite să îmbunătățească calitatea studiilor superioare și să ofere noi oportunități studenților din țara noastră.

Precizăm că în ultimii ani, Agenția Universitară a Francofoniei (AUF Moldova) a investit circa 450.000 de euro, în special în dezvoltarea filierelor francofone în universități din Republica Moldova.

A fost adoptat un Manifest al diplomației științifice francofone

Ministrul Educației și Cercetării, Anatolie Topală, a participat la Săptămâna Francofoniei Științifice. În cadrul acesteia, la Conferința miniștrilor francofoni ai învățământului superior și cercetării, miniștrii au adoptat un „Manifest al diplomației științifice francofone”, scopul căruia este consolidarea legăturii dintre politică și știință, precum și cooperarea universitară în spațiul francofon.

Menționăm că Săptămâna Francofoniei Științifice a fost marcată de cea de-a XVIII-a Adunare Generală cvadrienală a Agenției Universitare a Francofoniei (AUF) și de celebrarea a 60 de ani de la fondarea AUF, care în prezent reunește peste 1000 de universități din lume.

Tot în cadrul Săptămânii Francofoniei Științifice a fost prezentată noua strategie pentru perioada 2021-2025. Evenimentul a avut loc în format hibrid și a reunit peste 900 de reprezentanți ai universităților din 116 state membre ale Agenției Universitare a Francofoniei (AUF).

Forumul de educație media – o premieră cu multiple valențe valorice

Primul forum de educație media de la noi din țară (Moldova Media Literacy Forum) a fost lansat recent, la Chișinău. Evenimentul a avut un format mixt, desfășurându-se pe parcursul unei singure zile atât online, cât și cu prezența fizică a protagoniștilor. Astfel, spațioasa sală a Clasei Viitorului de la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” a găzduit peste 50 de profesori de Educație pentru media, o disciplină opțională ce se bucură de un interes crescând din partea elevilor, dar și a părinților acestora.

De asemenea, Forumul a întrunit specialiști din domeniu, din țară și de peste hotare, care și-au împărtășit experiența lor în sfera dată, aflată la un înalt grad de avansare: Mari Maasilta, expert în pedagogie media, docent, profesor de Educație pentru media, lector la diferite Universități din Finlanda; Mette Hultgren, jurnalist și pedagog, redactor UR (UtbildningsRadion), o prestigioasă companie de producție media și difuzare din Suedia; Cristina Lupu, director executiv al Centrului pentru Jurnalism Independent din România; Iulia Zorea, expert media din Ucraina; Evaldas Rupkus, trainer

de educație media de la Deutsche Welle Akademie (Germania); Michelle Iliev, directoarea proiectului de educație EduTok; Natalia Gribineț-Strogoteanu, Centrul Media pentru Tineri; Sergiu Toma, psiholog la Institutul pentru Familie și Inițiativa Sociale.

Educație pentru media – disciplină formatoare de valori democratice

Evenimentul a fost moderat cu o deosebită inspirație și prezență de spirit de Diana Răileanu, jurnalist la Radio Europa Liberă, biroul din Republica Moldova. Din debut, ea a ținut să sublinieze importanța disciplinei Educație pentru media atât pentru întreaga evoluție democratică a unei societăți, în general, cât și pentru constituirea unei culturi mediatică în țara noastră, în special. După care cuvântul a fost oferit organizatorilor evenimentului și oaspeților de onoare.

Forumul de educație media a fost inaugurat, prin spusele Directorului executiv al Centrului de Jurnalism Independent din R. Moldova (CJI), Nadine Gogu, care s-a referit la importanța educației media, în contextul conflictelor ce bântuie spațiile informaționale ale unei planete întregi. „Conceptul de Educație pentru media la noi în țară s-a încetățenit relativ recent. Cu vreo șase ani în urmă, CJI a purces la activitatea de alfabetizare media în școli. De

atunci, în acest proces au fost antrenate sute de profesori, mii de elevi, creându-se zeci de instrumente mediatică, inclusiv cu caracter online. Acest lucru a fost posibil inclusiv grație colaborării cu Ministerul Educației și Cercetării, dar și cu suportul partenerilor externi. De asemenea, ne-am propus să contribuim la dezvoltarea gândirii critice a consumatorilor de media. În această eră, când avem expansiunea Internetului, avem războaie informaționale în jur, fortificarea gândirii este deosebit de actuală și pentru tineri, și pentru adulți”, a specificat sursa citată.

Dezinformarea ca factor malign deosebit de periculos

Printr-o luare de cuvânt făcută online, Scott Hocklander, șeful Misiunii USAID (Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională), a reiterat faptul că SUA susțin R. Moldova în domeniul educației media, in-

clusiv pentru a contracara fenomenul dezinformării. „Informarea greșită și dezinformarea au devenit un adevărat flagel în societatea contemporană. Iar unul dintre principalele scopuri ale USAID în Moldova este să contribuie la susținerea dezvoltării unei societăți bine educate, care să facă diferența între elementul real și produsul unor factori maligni externi; anul academic 2020/2021 s-a dovedit a fi unul destul de complicat, din cauza practicării masive a educației la distanță. Este necesar ca elevii să însușească adevărul că deciziile trebuie luate în baza unor informații veridice – condiție indispensabilă a dezvoltării capacității de analiză critică”, a menționat Scott Hocklander.

Prezent la eveniment, Valentin Crudu, șeful Direcției Învățământ General din cadrul Ministerului Educației și Cercetării, a remarcat că acest curs opțional a venit într-un moment oportun, unul extrem de prielnic. „Echipa care a elaborat produsul Educație pen-

tru media a făcut o realizare cu adevărat notabilă. Mă refer aici și la activitatea de formare a cadrelor didactice. Această disciplină vine în ideea cultivării anumitor competențe pentru viitoarele generații: am în vedere capacitatea de a face anumite evaluări, de a dezvolta la elevi gândirea critică”, a spus oficialul.

Siguranța online a copiilor – o prioritate

La rândul său, Corina Cepoi, director Internews în Moldova, a precizat că organizația, activitatea căreia o gestionează, susține educarea tinerilor în spiritul unor valori ce i-ar ajuta să ia decizii corecte în viață; astfel, este important ca ei să învețe să caute și prelucreză informația ce le va fi utilă. „Profesorii reprezintă elementul cheie, merit să țină pasul cu elevii, în același timp ghidându-i. De fapt, este un efort de durată, permanent.

(Continuare în pag. 2)

Cu gândul la voi, mereu și întotdeauna!

De anii de școală îmi amintesc vag, dar nu am să uit niciodată momentele mai puțin plăcute. Eram clasa a 1-i și ca fiecare copil „zburdam” prin ograda școlii la fiecare recreație. Așa m-a prins dispoziția și pofta într-o zi ploioasă să fac un mini-cros pe terenul de fotbal care nu era acoperit cu asfalt și nici cu iarba. În momentul când m-am trezit cu noroiul aproape intrând în pantofi m-a strigat prima mea învățătoare. M-a apucat de obraz și m-a întrebat: „Ai prea multă energie?” Atunci mă simțeam rușinată și îmi venea să trag un bocet. După acel incident mă simțeam jenat de fiecare dată când dădeam cu ochii de doamna învățătoare.

Poate învățătoarea mea, Ana Cojocaru, nu își mai aduce aminte de acest moment, dar cu siguranță a reținut ultimul meu „suneț” la Gimnaziul Mirești, r. Hâncești. Recunosc că în acea zi chiar am plâns ca un copil ce se dezlepea de fusta mamei. Doamna Ana Cojocaru, mentorul meu de suflet și carte, care printr-o simplă coincidență mi-a fost și prima învățătoare, era pentru mine un suflet pereche, o persoană de care mă atașasem prea mult ca într-un final să mă despart. Și cu siguranță buna mea dirigintă își amintește de scrisorile, ilustratele pe care i le trimiteam mai apoi fiind elevă la Liceul Teoretic Agricol al Universității Agricole din Chișinău. Îi scriam cât îmi lipsește și cât de greu îmi este să accept în viața mea persoane noi, necunoscute. Eram blocată într-o lume în care îmi părea că nu există căi. Eram înconjurată de oameni, dar mă simțeam singură. De acolo a și pornit „boala” mea, pe care eu o numesc dependență... dependență de oameni și locuri.

Acum știu că mă așteaptă întotdeauna cu drag în același Gimnaziu, dar într-o nouă clădire. Recunosc și mi-e rușine că nu prea dau pe acolo. Că nu mi-am făcut timp niciodată să scriu despre școala mea dragă, despre profesorii mei minunați, cumpătați și plini de viață. Cu toate acestea vreau să știu că sentimentul ce îl nutresc față de această legătură este unul pururi prezent. Le mulțumesc tuturor că mi-au implantat încrederea în suflet și mi-au dat șansa să fiu întotdeauna EU.

În ultima zi de liceu, mă simțeam orfană. Eram conștientă că pășesc spre o lume matură, independentă, o lume în care voi fi responsabilă pentru fiecare decizie luată. Și totuși, încă nu eram pregătită s-o înfrunt. Și acum mă întreb, oare chiar atât de copilăroasă eram? Îmi răspund tot eu, da, căci chiar și după 3 ani de studii în Chișinău, la facultate, tot de mânăuță am fost dusă.

În ziua când mi-am luat diploma de licență, eram absolut sigură că merg să mai fac o facultate, apoi încă una și încă una, indiferent care. Eram pur și simplu dependentă de școală, de carte, de voi dragii mei, eternii mei PROFESORI!

Destinul a vrut să îmi fiți și în continuare aproape, să vă simt trăirile, emoțiile și să vă redau experiențele.

Cu gânduri bune vă pun buchete imense de flori la picioare, chiar dacă doar imaginare. Voi sunteți cea mai importantă verigă a societății, voi sunteți cei care modelați destine, utilizând drept sursă de energie propriile emoții și trăiri, voi sunteți cei de la care pornește tot și toate în această lume.

Să vă dea Dumnezeu sănătate și zile... enorm de multe zile!

Oxana PaRAȘciuc

Forumul de educație media – o premieră cu multiple valențe valorice

(Continuare din pag. 1)

Un alt aspect extrem de important ce reiese din educația mediatică ține de siguranța online a copiilor, de securitatea lor în viața de zi cu zi”, a nuanțat reprezentantul presei.

Apoi de pe ecranul monitorilor către cei prezenți în sală s-a adresat **Steven Fisher**, Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord în Republica Moldova. Excelența Sa a declarat că datorită sprijinului oferit de Regatul Unit pentru programul Media-M (Presa în sprijinul democrației, incluziunii și responsabilității în Moldova), peste 400 de jurnaliști au beneficiat de sesiuni de instruire, iar peste 620 de elevi din 9 raioane ale Moldovei au participat la cursul opțional *Educație pentru media*, aprobat de Ministerul Educației și Cercetării. „Nutrim speranța că educația mediatică va contribui la o modificare treptată a perspectivei asupra rolului mass-media în societate, către o filosofie și o cultură a schimbului de informații și a gândirii critice. Iar programele de educație media pot modela cu succes atitudinile și comportamentele, fără nicio îndoială”, și-a exprimat convingerea diplomatul.

În continuare, microfonul a fost oferit coordonatorului Deutsche Welle Akademie în Moldova, **Mila Corlăteanu**, care a menționat că „Dreptul la libera exprimare este un imperativ, mai ales pentru presa din teritoriu, ca și respectarea accesului la informație. Prin cursul *Educație pentru media* se urmărește dezvoltarea unor aptitudini care le-ar permite protagoniștilor nu doar să prezinte niște știri, ci și să facă o analiză critică și pertinentă a acestora, să poată crea conținuturi. Iar educația non-formală este menită în cazul dat să o completeze pe cea for-

mală, mai mult prin conlucrare decât prin concurență.”

Apoi către audiență s-a adresat gazda evenimentului, **Alexandra Barbăneagră**, rector UPS „Ion Creangă”, specificând că „Disciplina *Educație pentru media* este un produs al unor colaborări bine încheiate și gândite între organizații neguvernamentale, Ministerul de specialitate și parteneri străini. Iar sesiunile de formare au o aderență de participare tot mai mare, ceea ce denotă un interes sporit față de acest obiect, consemnând o reușită a proiectului. Ne dorim ca acest forum să devină unul tradițional, iar efectele benefice ale acestuia – cât mai curând vizibile.”

Acestea fiind spuse, evenimentul continuă în format interactiv, trecându-se mai întâi la partea de discuții, întrebări și răspunsuri. O atenție deosebită a fost acordată posibilității de transformare a cursului opțional *Educație pentru media* într-o disciplină obligatorie. Apoi, în cadrul primei sesiuni tematice au luat cuvântul Natalia Grău, unul dintre autorii manualului, și Viorica Zaharia, președinte al Consiliului de Presă din R. Moldova. Experții au abordat subiectul știrilor false și informațiilor manipulative, subliniind necesitatea creării unei culturi media la copii.

La cea de-a doua sesiune, directorul executiv al Centrului pentru Jurnalism Independent din România, Cristina Lupu, a atras atenția asupra faptului că la ei în țară nu există deocamdată o disciplină *Educație pentru media*, iar competențele caracteristice acestora sunt cultivate, prin inițiative, în cadrul obiectului Limba și literatura română. Iar expertul media Iulia Zorea a remarcat că același lucru se întâmplă în Ucraina, doar că în cadrul mai multor discipline socioumane.

Dumitru Stoianov, la rândul său, a vorbit despre colaborarea dintre pro-

fesor și jurnalist, specificând că această disciplină opțională reprezintă un pas important făcut către elev, către năzuințele și necesitățile lui. „Cei neinițiați în domeniu cred că cursul *Educație pentru media* se referă la competențele digitale, însă nu este deloc așa. De fapt, este vorba despre cultivarea creativității la copil, dar și despre securitatea lui. Cred că e foarte important ca acest curs să devină unul obligatoriu, căci contribuie la dezvoltarea multilaterală a elevului, la constituirea lui ca personalitate”, a adăugat jurnalistul.

Sesiunea a treia a decurs în format online, cu participarea expertelor scandinave Mari Maasilta și Mette Hultgren, ele referindu-se la importanța educației mediatică atât pentru publicul larg, cât și pentru generația în formare, care este una foarte critică și reticentă la sursele tradiționale de informare. Reamintim că în Finlanda primele elemente ale educației pentru media au fost introduse în școli încă în anii '60 ai secolului trecut, tradițiile democratice în această țară fiind deosebit de puternice, iar modelul finlandez de educație – bine cunoscut în Europa. În ceea ce privește Suedia, acolo această disciplină este obligatorie, elemente de educație mediatică fiind integrate la diferite obiecte. Astfel, putem concludiona că în țările respective educația mediatică a devenit un fenomen cu multiple valențe valorice, unul multicultural, ce trezește un interes sporit pe bătrânul continent și nu numai.

Masterclassuri de mare clasă

Ulterior, evenimentul mediatic a continuat prin mai multe sesiuni realizate sub formă de seminare și masterclassuri, axate pe următoarele subiecte:

Integrarea conceptelor de *Educație pentru media* în cadrul disciplinelor reale și umaniste; Calitatea și diversitatea informației; Influencerii de pe Tik Tok, Instagram și YouTube – Ce promovează și ce valori transmit?; Tehnici de predare a *Educației pentru media*: instrumente digitale pentru lecții interactive; Consumatorul avisat și noile media: hărțuirea elevilor în mediul online; Calitatea și diversitatea informației: nuanțe ale dezordinii informației pe timp de pandemie.

Per total, au fost organizate șase ateliere de lucru, în format offline și online. La finalul evenimentului a fost adoptată și o rezoluție, adresată Ministerului Educației și Cercetării, prin care se solicită asigurarea cooperării autorităților de stat de la diferite niveluri, în vederea garantării calității procesului educațional la disciplina *Educație pentru media*, precum și cercetarea oportunităților de integrare a educației media în curricula altor discipline școlare, inclusiv prin abordarea inter- și transdisciplinară a media. De asemenea, este menționată necesitatea dezvoltării unei platforme de dialog cu societatea civilă, experți, cadre didactice, dar și altor actori interesați de elaborarea și implementarea politicilor educaționale de promovare a educației media, în scopul creșterii gradului de utilizare rațională a media de către copii, adolescenți, tineri și părinți.

Moldova Media Literacy Forum a fost organizat de CJI în parteneriat cu Deutsche Welle Akademie, în cadrul proiectului „Presa în sprijinul democrației, incluziunii și responsabilității în Moldova” (MEDIA-M), implementat de Internews în Moldova și finanțat de USAID și Executivul Marii Britanii.

Julian BOGATU

Un sfert de veac dedicat sistemului educațional!

O ocazie inedită de a adresa sincere felicitări și mulțumiri doamnei **Viorica Negrei**, șef adjunct al Direcției Generale Educație, Tineret și Sport, care a devenit model al dedicației, bunăvoinței și statorniciei. A avea curaj și devotament față de ceea ce faci – aceștia au devenit termenii care definesc persoana merituosă care este Doamna **Viorica Negrei**.

Stimată Doamnă, nimic nu poate fi mai frumos decât să conștientizați că ați luminat calea pentru o mulțime de discipoli în formare care erau arzători de setea cunoașterii. Vă felicităm

cu acest minunat prilej și vă dorim inspirație pentru a atinge noi culmi, ambiție pentru a merge mereu înainte și putere pentru a face față provocărilor pe care, cu siguranță, le veți privi ca o modalitate de a evolua continuu. Pe unde vă aflați, cultivați Binele, Adevărul și Frumosul, fiind aidoma unui semănător al valorilor general-umane.

Uităm uneori cât de important și, de fapt, simplu e să fii Om Bun, iar Dumneavoastră sunteți un exemplu demn de urmat de către elevi, colegi, prieteni și cei ce vă înconjoară.

Vă adresăm urări de sănătate, prosperitate și asigurările de sinceră și înaltă considerație pentru tot ce ați reușit să faceți, ce promovați în prezent și ce veți realiza în viitor.

Cu ales respect,

echipa Direcției Generale Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău

De la profesori am învățat că omul le poate face pe toate

De ce am devenit pedagog? Cred că așa a fost generația mea, a anilor 70-80 din secolul trecut, drept modele îi aveam pe profesorii din școala în care învățam. Mi-a rămas în memorie cum învățam matematica în clasele primare cu un învățător pe care, cu părere de rău, nu l-am memorizat, căci a fost doar în clasa întâi. Metode simple, dar motivante pentru a învăța cu ușurință această disciplină: ne puneam să ne numărăm în diverse moduri, să improvizăm, să inventăm probleme și să le găsim soluțiile corecte. Un început care mi-a marcat pofta de a învăța din toate și cu mare plăcere.

Deși satul meu, Florițoaia Nouă din raionul Ungheni, nu era unul foarte mare în regiune, în școală am avut profesori foarte buni, generoși și dedicați profesiei. Cel care mi-a marcat destinul

Elena CERNEI, directorul IPLT „Onisifor Ghibu” din mun. Chișinău

a fost dl Vasile (Gheorghvici Rudico), profesor de istorie, dar și de educația muzicală (cânta la acordeon) și de educația fizică. Pe lângă calitățile extraordinare de profesor, mai era și un om erudit, deosebit de cultural, care pune în prim plan sănătatea fizică și mentală. De la dumnealui am învățat că omul le poate face pe toate, dacă vrea. Așa cum spunea Nichita Stănescu: „Sunt un om viu. / Nimic din ce-i omenesc nu mi-e străin. / Abia am timp să mă mir că exist, dar mă bucur totdeauna că sunt.” Faptul că am avut o copilărie și adolescență fericită, mi-a dat aripi să

pot să mă realizez în plan profesional și familial. Pe parcursul studiilor la facultatea de litere de la Universitatea de Stat din Republica Moldova, am avut profesori extraordinari: Tamara Cristei, Irina Condrea, Nicanor Țurcanu etc., care m-au motivat să fiu îndrăgostită de verbul matern și de cuvântul inaripat.

Pozitivismul și dragostea luată de acasă, de la profesorii mei, mi-au marcat destinul profesional. Pe elevii care i-am avut și îi am, m-am străduit să-i înțeleg și să-i fac să realizeze că sunt importanți, prin ceea ce realizează și că succesul este suma eforturilor mici, repetate zi de zi care te răsplătesc în timp. De aceea, consider, că școala pentru copii trebuie să fie mereu atractivă, prin modele relevante: personalul didactic de calitate și să ofere condiții cât mai bune pentru studii.

Aurica MUNTEANU: „Un pedagog dedicat instruiește, cultivă și perfecționează elevul de azi și maturul de mâine”

Aurica Munteanu este profesoară de istorie, grad did. II, la IP Gimnaziul „Pavel Bechet” din satul Vadul-Leca și la IP Gimnaziul „Vasile Anestiade”, satul Sărătenii Vechi, raionul Telenești. A absolvit Școala pedagogică din Orhei, specialitatea învățător la clasele primare. Mai apoi și-a continuat studiile la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Facultatea de istorie și etnografie. După ce și-a luat diploma de profesoară de istorie a mai făcut o recalificare la aceeași facultate.

În continuare vă propunem un interviu cu profesoara Aurica Munteanu în care am discutat cu nesaț despre vocația de pedagog, istorie ca obiect de studiu și încercările pe care le întâlnesc dascălii zi de zi.

– Ce amintiri vă leagă de școala în care ați învățat, de satul natal?

– Cele mai frumoase amintiri mă leagă de casa părintească, de părinții care mi-au dat viață și m-au crescut, oamenii harnici cu numeroase griji, de locurile pitorești, frumoase: ponoarele cu cireși, meri, pruni, zarzări sălbatici, pădurea de la Redi, pădure cu mulți copaci seculari, izvoarele cu apă rece și cristalină din Hârtoap. Amintiri plăcute cu zile de bunătațe sunt legate de prima mea învățătoare, Doamna Ana Costandoi, demult plecată la Ceruri, și de colegii de clasă, care au devenit prieteni adevărați și după spusele lui Cicero „Ce-ți poți dori mai mult decât să ai pe cineva cu care să poți vorbi ca și cu tine însuși”.

– Cum au fost anii în care ați studiat depunând maxim efort ca să deveniți pedagog bun, la școala profesională și apoi la Universitate?

– Anii de studenție petrecuți la școala pedagogică din Orhei au fost cei mai frumoși (1982-1986), dar și anii timpului comunist au avut diverse nuanțe. Fiind una dintre școlile cu cel mai mare prestigiu din fosta RSS Moldovenească, instituție cu cerințe majore, am fost formați la cel mai înalt nivel. Noi, generația de atunci, din cauza situației social-economice precare, probabil, eram mai așezați, mai uniți, dar plini de viață, gata oricând să sărim unul altuia în ajutor. Studiile le-am finalizat cu media cea mai mare, și acum pot afirma cert că anume aici am dobândit competențele profesionale cele mai importante, care m-au ajutat să devin dascăl adevărat și care au stat la baza carierei pedagogice.

Dorind să cresc în plan profesional, fiind și în perioada schimbărilor în plan politic și social din republică și fosta URSS, am depus actele la UPS „Ion Creangă”, la facultatea de Istorie și etnografie, pentru a fi mai des prezentă în orașul Chișinău și a fi marotoră la evenimentele ce derulau. Din

păcate, o făceam cu o mare atenție, pentru a nu ajunge în listele de ex-matriculare a studenților de la UPS. Aici am trăit clipele mândriei: scriu cu grafie latină, sunt român, vorbesc românește, având o istorie a neamului românesc cu tradiții și obiceiuri.

– De ce ați ales să mergeți la Școala pedagogică și să deveniți învățătoare?

– Motivul cred că a fost exemplul primei mele învățătoare, dar și îndemnul mamei mele, care n-a avut posibilitatea să studieze la facultate, dar care mi-a explicat menirea unui învățător. Îmi amintesc, copilă fiind, cum organizam în ograda casei părintești lecții cu copiii de seama mea sau mai mici. Îi învățam literale, cum să recite versuri, pregăteam împreună temele pentru acasă. Și probabil acest amalgam de evenimente, poate nu chiar atât de semnificative pentru alții, au fost un motiv pentru a merge la Școala pedagogică.

– Pasiunea pentru istorie vine din anii de școală?

– N-aș spune că am fost pasionată de istorie în școală. Nu știu de ce. Probabil, că ni se cereau prea multe cunoștințe despre Rusia, URSS și era neglijată istoria poporului nostru. Mai mult mi-a plăcut disciplina geografie. Visam să devin profesoară de geografie, dar din mai multe motive, în final, nu am ajuns la Universitatea din Tiraspol, dar la UPS „Ion Creangă”, și nu regret.

– Cine este, în viziunea dvs. un pedagog dedicat? În ce relații este el cu elevii? Cum se poziționează în societate?

– Un pedagog dedicat este cel care muncește cu dăruire, deoarece el educă, instruiește, cultivă sentimente, corectează, perfecționează și evaluează neîncetat procesul formării și desăvârșirii calităților copilului, ce vor fi necesare omului de mâine. La fel, este cel care nu se înverșunează, ci e în relații de prietenie, ajutor, colaborare, încredere cu discipolii. M-am străduit mereu să cultiv și în persoana mea astfel de calități. Atunci când intru în sala de clasă, celelalte griji le las după ușă. În fața mea este copilul, el are nevoie de sfatul meu, încurajarea mea și de atitudinea binevoitoare. Atunci când greșesc, eu nu uit niciodată să-mi cer iertare, ca apoi să găsesc același

răspuns la ei. Astăzi suntem complexați de felul cum suntem îmbrăcați sau ce posibilități avem. Asemenea complex mă încearcă și pe mine de multe ori în fața elevului, care te suspectează pentru multe lucruri, de aceea trebuie să le explicăm ce este o valoare și care sunt calitățile morale adevărate.

– Cum reușiți să demonstrați elevilor importanța și frumusețea studierii istoriei?

– Este dificil să convingem elevii pragmatici de astăzi că studierea istoriei este importantă. Istoria este un spațiu imens de unde putem extrage diferite informații, cauze, consecințe, ca dovezi ale dezvoltării societății umane. Studiind istoria învățăm să analizăm și să înțelegem cum funcționează ea, lumea umană. Probabil că anume începând de la istoria locală, familie, bune, străbunei, evoluția unor obiecte: vase, unelte de muncă, arme de luptă și indeosebi tehnica informațională, stărnim curiozitatea copilului pentru a cunoaște și a explora necunoscutul. Sunt binevenite aici și excursiile ce le fac la nivel local, național.

Întotdeauna am fost și eu curiosă, și am căutat să găsesc, să cunosc informații despre satul de baștină. Având la dispoziție o carte a istoriei locale „Comuna Căzănești”, autori Valentin și Tudor Golub, în care găsim descrise mărturie, obiecte istorice: beciuri vechi, turn de observație, porțiune de zid, datate de la inc. sec. XX, prima hidrocentrală din fosta RSSM, crez împreună cu elevii istoria interesantă.

La moment este în proces de publicare ghidul „Hai să ne cunoaștem vatra Mândrul plai Telenești, ...!” (Itinerar literar și istorico-geografic al moșilor ce aparțineau familiilor Mavrocordat - Moruzi și familiei Teodosiu), autori Noie Rotaru, Alina Pascaru, Aurica Munteanu. În carte este descris cum să organizăm și desfășurăm un hiking, marș turistic a unei excursii de studiu, tabere tematice, turism educațional și științific de tip local - național și internațional. Este un suport extem de util pentru profesori, părinți și elevi în cunoașterea originii și istoriei localității de baștină.

– Școala viitorului, din cauza pandemiei, este școala de astăzi cu lecții înregistrate, materiale digitale și studii de la distanță. Cum s-au obișnuit discipolii Dvs. cu noile schimbări și provocări în acest context?

– Pandemia a afectat profund sistemul educațional. Încercăm să facem față provocărilor. Fiind mai puțin cunoscători ai tehnicii informaționale, elevii au fost primii care ne-au întins o mână de ajutor, creând grupuri în rețelele sociale. Apoi, noi profesorii, fiind instruiți la nivel național, am făcut cunoștință cu platformele educaționale. Da, lecțiile înregistrate, materialele digitale au facilitat studiile la distanță. La început au fost entuziasmați, ca apoi să concluzioneze, că „Tot este mai bine cu prezența fizică în

sala de clasă”. Problematic a fost pentru copiii din familii cu venituri reduse și copiii cu nevoi speciale, deoarece se confruntau cu bariere semnificative pentru participarea la educație și învățare din lipsa mijloacelor tehnice informaționale, dar și a internetului. Aici au fost vizibile încălcările drepturilor copiilor.

– Noul vine cu o anumită doză de rezistență, până la urmă. Sunteți una dintre profesoarele care ați pus umărul la proiectul „Educație online”. Acesta are scopul de a asigura accesul liber la lecții video care au la bază curriculumul național, create pentru toți elevii studioși din Republica Moldova din învățământul general. O nouă provocare, cred pentru dvs. Cum a fost procesul de lucru și ce rezultat ați obținut?

– Am elaborat și înregistrat 41 de lecții pentru clasa a VI-a, axate pe dezvoltarea de competențe. La baza elaborării lecțiilor am respectat integral cerințele și recomandările curriculumului la disciplina școlară *Istoria românilor și universală*, 2019. Lecțiile sunt orientate spre înțelegerea trecutului propriului popor și a diversității tradițiilor culturale și istorice ale popoarelor lumii, în perioada medievală. Evenimentele derulate au fost plasate în timp și spațiu.

În principiu, m-am axat spre captarea interesului pentru subiect, explicarea noțiunilor necunoscute, prezentarea evenimentelor, proceselor în timp și spațiu, relaționare între cauze și consecințe, formularea concluziilor cu privire la schimbările produse în perioada medievală.

Ca să fac prezentarea unei lecții de calitate trebuia să caut informații interesante, imagini sugestive, hărți, documente istorice pentru expunerea evenimentelor și proceselor istorice. A fost un proces și anevoios, deoarece n-am fost eliberați de munca noastră zilnică de a educa istoric elevii în sălile de clasă, uneori online, în funcție de situație. Sâmbăta, duminica mă deplasam la Chișinău pentru înregistrarea lecțiilor. Aici vreau să aduc mari mulțumiri Doamnei Daniela Vacarciuc

pentru încurajare, ghidare în procesul de elaborare a lecțiilor.

– Ce-i lipsește educației ca să fie și mai atractivă pentru generația Z, care este mai energică, cu mai puțină răbdare și așteaptă schimbarea la un click distanță?

– Școala nu mai răspunde în măsură multumitoare nevoilor copiilor, care sunt beneficiarii direcți ai procesului de educație. Ea devine una dintre multiplele și variatele căi prin care copiii dobândesc cunoștințele și deprinderile necesare vieții. Adesea învățarea în școală este insuficient legată de viața reală a elevilor, ceea ce conduce la scăderea motivației lor pentru învățarea în cadru formal.

Lecția este un proces dinamic care se pliază după specificul nevoilor, preferințelor și rezistențelor elevilor. Dinamismul elevilor conduce adesea la discontinuitate, la rupturi, la rătăcirii repetate, lăsându-i să atingă doar nivelul de suprafață, nu și pe cel de profunzime, deoarece nu face suficient efort.

Trebuie de încurajat elevii pentru a participa la construirea lecției, deci de a fi activ, implicat direct în acțiune.

– Ce mesaj aveți pentru dascălii și elevii, studenții la început de an de studii?

– Dragi elevi, studenți! Fiecare dintre voi sunteți speranța părinților, sunteți ziua de mâine, viitorul țării noastre. Fiți curioși, curajoși și buni, lăsați-vă duși de valul descoperirilor uimitoare, sorbiți înțelepciunea cărților pentru a vă putea realiza visurile.

Stimați colegi! Vă doresc sănătate, realizarea tuturor ideilor dumneavoastră, răbdare și bucurie de comunicare cu copii. Fie ca munca ce o faceți zi de zi să fie valoroasă și respectată. Bunăstare pentru fiecare dintre dvs.

– Echipa săptămânalului „Univers Pedagogic pro” vă dorește succes și realizări pe măsura așteptărilor în noul an școlar.

A intervievat

Irina ODOBESCU,
Reporteră UPp

„Limba română prin lege trebuie revitalizată din stagnarea în care s-a pomenit”

De vorbă cu Dumitru PĂSAT,
președintele Societății Culturale Pro Filologia

(continuare din nr.32)

– Limba română, prin lege, trebuie revitalizată din stagnarea în care s-a pomenit în Republica Moldova și nu numai. Acțiunile de convingere trebuie să ducă la iluminarea populației de sorginte românească din Basarabia, la întărirea conștiinței naționale. Numai așa s-ar opune un refuz categoric oricărei încercări de a fi făcuți băștinașii să vorbească doar rusește. Prin legi speciale, să li se interzică funcționării, după cum e și firesc într-o țară normală, de a-și face serviciul în altă limbă decât cea de stat, româna. Să se interzică folosirea pe ordonanțe, afișe, firme, filme etc. a textelor în mai multe limbi. Așa și numai așa vom ajunge la întărirea și consolidarea limbii de stat în Republica Moldova și, prin aceasta, la întărirea conștiinței noastre de neam.

– Până una-alta, însă, limba română după cum s-a mai spus, rămâne a fi cenușareasă în propria-i casă...

– Societatea noastră moldavă, chiar și la începutul deceniului trei, când s-au trezit mai toate popoarele lumii, mai doarme „sommel cel de moarte”. Ne facem a uita că „adevărata dragoste de patrie este de neconceput fără dragostea pentru limba ei.” (Konstantin Paustovski). Ne facem a nu ști că, vorba lui Alexei Tolstoi, „limba este sufletul nației (...), expresia vie a ideilor, a sentimentelor, a gândirii.” Ne fa-

cem a nu înțelege că limba, la urma urmei, este, în concepția lui Traian Herseni, „o punte de unire, ea dă posibilitatea celor care o vorbesc să comunice între ei, să colaboreze unii cu alții, să se înțeleagă și să se unească.” Nimic din toate acestea nu dorim... Acolo unde lipsește cultura, lipsă e și limba, lipsă e și mintea. Iar cultura și mentalitatea noastră, s-o recunoaștem, lasă de dorit... Așadar, chiar și la început de acest deceniu, pășim pe contrasensul istoriei. Asta e situația, mai sunt destui inși ingrați, mulți din ei cu funcții responsabile, dar, și mai dureros, cu titluri și grade științifice, care îndrăznesc să afirme că ar mai exista o altă limbă română, cea „maldavenescă”, și un alt popor român, afișat și trâmbițat ca popor „maldavenesc”.

– Revenim la teza că o limbă unică este un incomparabil instrument de putere. Ce aveți de zis în acest sens?

– Că este important să ne păstrăm CREZUL și SPERANȚA, dar și să luptăm pentru asta, în „creșterea limbii românești și a Patriei cinstire”, după cum s-a exprimat unul din marii noștri stihiuitori. Și „Nu veți plânge-atunci amarnic, / Că vi-i limba prea săracă / Și-ți vedea cât e de darnic / Graiul țării noastre dragă” (Alexei Mateevici). Binevenită în această ordine de idei e și poezia *Limba românească* a lui Gheorghe Sion: „Mult e dulce și frumoasă / Limba ce-o vorbim, / Altă limbă-ar-

monioasă / Ca ea nu găsim. // Saltă inima-n plăcere / Când o ascultăm, / Și pe buze-adece miere / Când o cuvântăm. // Românașul o iubește / Ca sufletul său, / Vorbiți, scrieți românește, / Pentru Dumnezeu. // Frați ce-n dulcea Românie / Nașteți și muriți / Și-n lumina ei cea vie / Dulce vietiți! // Dar vorbind în limbi străine / Nu pot să v-ascult; / A fugi în lume-mi vine, / Când mi-i ciudă mult; // Inima mi se răcește, / Moare visul meu, / O, vorbiți, scrieți românește, / Pentru Dumnezeu. // Glumele sunt mai bogate, / Au ton mai firesc / Românește cuvântate, / Așa să trăiesc! // Voi, pe câți patria cheamă, / Dragi copii ai săi, / Fără ca să ceară seamă / La bravi și mișei, / Arătați cum se trăiește / Elementul său; / Și vorbiți, scrieți românește / Pentru Dumnezeu. // De ce limba românească / Să n-o cultivăm? / Au voiți ca să roșească / Țârna ce călcăm? // Limbă, țară, vorbe sfinte / La strămoși era; / Ei ar plânge la morminte, / Când ne-ar asculta. // Al lor geniu ne șoptește / Din mormânt mereu / Vorbiți, scrieți românește, / Pentru Dumnezeu!”

Să nu uităm nici de îndemnul poetului-academician Grigore Vieru: „În aceeași limbă / Toată lumea plânge, / În aceeași limbă / Râde un pământ, / Ci doar în limba ta / Durerea poți s-o mângâi, / Iar bucuria / S-o preschimbi în cânt. // (...) Și doar în limba ta / Poți râde singur, / Și doar în limba ta / Te poți opri din plâns.”

– Eu aș mai preciza ceva ce ține de biografia Dvs. Sunteți născut în Siberia, într-o familie de deportați?

– Într-adevăr, am văzut lumina zilei pământului în Republica Autonomă Altaiul de Munte (doar piscul ne despărțea de Mongolia). Noi, „copiii nimănu”, comunicam în trei limbi (la nivelul convenit: acasă vorbeam româna, în afară – rusa, dar și germana „chiaburilor împrumutați / invitați”). Toți cei de 5-6 ani aveam în rândul nostru „3 limbi oficiale”. Toată „intellectualitatea noastră copilărească” mai rupea și din mongolă (bureată, cum o numeau ocupanții și de teritorii tătaro-mongole).

– Haideți să revenim la tema discuției noastre: Limba, deci, aruncă o punte de legătură în timp și deschide un drum de speranță, de încredere și de renaștere națională pentru mileniul al III-lea...

– Să păstrăm eternă, așadar, mi-reasma florii noastre de dor și de speranță – LIMBA ROMÂNĂ – în prosperitatea neamului... Limba română nu-i un simplu cod de comunicare, „în condiții de bucătărie”; ea este, în primul rând, suportul gândirii, partea vizibilă a aisbergului care formează și veghează conștientul și subconștientul colectiv și individual. Ca operă a zeci și sute de generații, limba română a devenit o adevărată arhivă, în care s-a stratificat mentalitatea, spiritul și istoria poporului nostru. Transmisă de la

o generație la alta, condiționând în mare parte percepția noastră despre lume, limba este cea mai importantă instituție pentru națiune și pentru identitatea ei. De aici și concluzia: limba română trebuie să fie cultivată, îngrijită, ocrotită și promovată. De aceea, oriunde s-ar afla, fiecare român/moldovean trebuie să subscrie la apelul de îmbogățire și protejare a limbii materne.

Întru realizarea unor atare deziderate, trebuie să fim convingși că nu datorăm nimănu nimic. Trebuie să conștientizăm faptul că numai cei veniți ne datorează tot și sunt obligați, cel puțin, a ne cunoaște și vorbi limba curat și cinstit, să fie familiarizați cu istoria și cultura poporului român din Basarabia...

La finele discuției noastre să ne amintim de Karl Marx, care ne-a lăsat o axiomă, extrem de valabilă și astăzi, pentru chinuita noastră Basarabie, expusă în *Capitalul* său, vol.2: „Die sprache des Landes des Aufenthalts nicht wissen es kann der Gast, der idiot oder der Satszer, der die Sprache aufsetzt?” (Karl Marx, *Ausgewählte Werke*, Band II) = „Не знать языка страны проживания может только гость, идиот или оккупант, насаждающий свой язык.” = „Doar un oapete, un idiot sau un crotropitor poate să nu cunoască limba țării în care locuiește, impunându-și limba sa.”

A interviu

Julian BOGATU

Dansul modern, stilul Hip-Hop – o metodă de a dezvolta și educa un dansator multilateral

Arta dansului este bogată și diversă, fiecare gen al artei coregrafice prezentând anumite posibilități de cunoaștere a lumii înconjurătoare, omului și interacțiunilor umane.

Actualitatea acestei teme reprezintă interesul față de stilul Hip-Hop, condiționat de faptul că tot mai multe studiouri de dans din Republica Moldova, precum și în toată lumea, includ în programul de studiu acest stil de dans. Proiectele televizate de dansuri demonstrează un nivel înalt de interpretare a acestui stil de dans. Actualmente, stilul Hip-Hop este un fenomen care a îmbină divertismentul și modul de viață al majorității tinerilor. Prin urmare, este necesar de a se clarifica metoda de predare a stilului Hip-Hop.

Hip-Hop reprezintă un dans ce îmbină mai multe stiluri și direcții de dans. Diversitatea muzicii Hip-Hop nu permite să evidențiem un dans concret în stilul Hip-Hop. Acesta are o gamă largă de direcții muzicale: New

Jack Swing, R'n'B, Funk, Gangster Rap, Dupstep, muzica electronică, Reggae, House etc.

Scopul principal al dansului Hip-Hop este dezvoltarea creativității și degajarea unei individualități a dansatorilor. Totodată, presupune formarea unui complex deplin de cunoștințe și abilități la copii, dezvoltarea abilităților creative ale elevilor și asistenței pentru dezvoltarea generală a calităților fizice și morale ale individului, ceea ce le va da posibilitate de a se afirma pe plan profesional. Antrenorul, pe de o parte, trebuie să organizeze acest proces de creație, iar pe de altă parte, trebuie să fie parte componentă a acestui proces. Actualmente, în fața fiecărui antrenor stă sarcina de a găsi cele mai efective metode pentru a învăța dansatorii.

Denumirea Hip-Hop se traduce din engleza ca o creștere, un salt, a fost inventat de legendarul DJ Africa Bambaataa. Locul apariției stilului Hip-Hop este SUA, mai concret cel mai nefavorabil și periculos sector al NewYork-ului Bronxul de Sud. Acesta au fost anii 1960. Primii interpreți al acestui stil erau afro-americanii.

Olga SCORIC,
profesoară de coregrafie,
grad didactic I, arbitru
de categorii internațională
la dans modern, Școala de arte,
or. Cricova

Din start, stilul Hip-Hop avea caracterul unui protest social împotriva nedreptății. În anii 1970 acest dans începe să câștige o popularitate enormă. La începutul secolului XXI, dansul Hip-Hop s-a răspândit pe tot globul pământesc, și, având unele modifi-

cări, a pierdut din caracterul unui protest. Acum, este un stil unic de dans care presupune eliberarea și care dă posibilitate dansatorului să își exprime individualitatea în coregrafie.

Coregrafia modernă trebuie să aibă o gamă largă de tehnici pe care le va aplica în dansuri de diferite stiluri, pentru a putea forma un stil propriu, care va atrage atenția altor dansatori, precum și a spectatorilor. În SUA, Europa de Est și alte țări nu există o metodă unică de predare a Hip-Hop-ului. Fiecare pedagog reprezintă o personalitate creativă individuală, care poate crea metode și tehnici proprii. Totuși, orice dansator trebuie să învețe mișcările de bază ale stilului Hip-Hop.

Varietatea mișcărilor de bază ale dansului Hip-Hop:

- Old school (anii 1980) include: Smurf, The Prep, Fila (The Rambo), Happy Feet, Cabbage Patch, Reebok etc.
- Middle school (anii 1990): Running man, Rogger Rabbit, Party Machine, Bart Simpson, Steve Martin etc.
- New school (după anii 2000): Tone- Wope, Monestary, Harlem

Shake, Walk it out, ATL Stomp etc

Din cele expuse mai sus, reiese clar că varietatea de mișcări apare și apare, de aceea stilul este în continuă dezvoltare.

Manifestarea unei persoane în dans depinde de capacitatea de a percepe senzațiile, de starea sa psihonoțională. Astăzi, acest stil de dans reprezintă modul de a reda emoțiile, de a calma starea de stres și încordare. Studiarea dansurilor moderne contribuie la dezvoltarea unei forme fizice bune, la coordonarea mișcărilor și dezvoltarea simțului ritmic. Dansurile moderne contribuie la dezvoltarea capacităților de coordonare a mișcărilor, tonificarea musculaturii, dezvoltarea sistemului cardiovascular și respirator. Dansatorul învață să gestioneze cu propriul corp, capătă o ținută frumoasă și corectă, încredere în sine, își formează propriul stil.

Se poate spune cu certitudine că stilul Hip-Hop este o artă unică de dans. Acesta nu se impune prin anumite limite și reguli, ci lasă să domine carisma și spiritul actoricesc.

Modalități de practicare a activităților nonformale în regim online

Majoritatea cadrelor didactice aplică metode interactive de predare-învățare în timpul lecțiilor. În special, ele sunt utile în cadrul activităților extracurriculare (nonformale), unde accentul de bază se pune pe lucrul în grup. Lucrul în grup presupune interacțiunea cu alți indivizi, urmărind un anumit scop comun și se diferențiază de alte tipuri de lucru prin identitate, autonomie, control, coeziune.

Evident că în condițiile pandemiei, atunci când s-a trecut la învățarea online, a devenit o provocare majoră realizarea lecțiilor ordinare. Sigur, trecerea de la învățământul tradițional la cel online s-a făcut destul de brusc și era de așteptat să fie un început greoi, însă iată că foarte multe școli au fost în online de mai bine de un an, timp suficient pentru perfecționarea cadrelor didactice și învățarea noilor tehnologii.

O sursă foarte importantă au fost platformele educaționale existente, dar și instrumentele digitale pentru asigurarea învățământului online, managementul timpului și a resurselor pentru elevi în condiții de criză. Platformele vitale, Google Classroom, Google Meet, Zoom, au beneficiat de o creștere impresionantă, majoritatea instituțiilor de învățământ având una dintre acestea drept platformă oficială de comunicare.

Dacă accesul pe acestea s-a făcut relativ ușor sau au fost învățate repede de către colaboratori, foarte curând s-au exteriorizat și carențele: *profesorul acceptă elevii în meeting, face prezența, corectează tema (dacă se întâmplă și acest lucru), elevii răspund sau nu, profesorul trece mai departe, la altă lecție, dictează și ora s-a încheiat.* Dacă pentru predarea tradițională ar fi fost un desfășurător relativ bun, iată că, pentru mediul online, este un lanț destul de neatractiv, timp în care elevii au cele mai mari șanse de a se plictisi, de a își pierde concentrarea și de a-și îndrepta atenția spre alte lucruri, cu atât mai mult că nu îi poate ține nimeni din scurt: telefonul lângă ei, televizorul în cameră etc.

În plus, activitățile extracurriculare în mare parte au încetat de a mai fi practicate. Aceasta s-a datorat lipsei platformelor și modalităților de predare alternativă. Pentru a evita aceste situații, profesorii trebuie să apeleze la o serie de modalități alternative, precum site-uri de profil, aplicații cu activități potrivite lecțiilor predate sau chiar materiale video puse într-o formă care să suplinească metodele anterioare de predare.

În ceea ce urmează, propunem o serie de resurse online, care pot contribui la sporierea atractivității lecțiilor, oferind metode nonformale de învățare, inclusiv activități extracurriculare.

ASQ (Another Smart Question) este o soluție de evaluare pe care elevii o pot folosi independent, pentru a aprofunda și a lucra individual pe teste și exerciții create în prealabil de profesor. Acesta poate adăuga clipuri video cu explicații, exerciții și teste pentru orice materie și poate urmări rezultatele fiecărui elev direct din aplicație. Partea bună este că odată înscrisă o clasă de la o anumită școală, orice profesor poate asigna exerciții și teste aceleiași clase, fără a mai introduce elevii încă o dată. Găsiți explicații video în scurtele tutoriale de pe platformă: <https://asq.ro/>

Quiz-uri prin Kahoot pentru verificarea cunoștințelor și feedback: aceasta este o platformă gratuită folosită de milioane de profesori din întreaga lume, cu ajutorul căreia pu-

teți crea teste interactive, în care elevii răspund într-un timp limitat, folosind un dispozitiv mobil. Odată creat un test, veți putea trimite un cod de acces (PIN) elevilor care îl pot accesa din aplicația Kahoot, instalată pe mobil sau pe site-ul Kahoot. Rezultatele răspunsurilor apar la finalul testului, pe un ecran vizibil tuturor. Vă recomandăm să îl folosiți doar ca instrument de verificare a cunoștințelor sau feedback, pentru a vedea ce au înțeles, cât de implicați au fost și cum se simt elevii. Aici găsiți un tutorial în română despre cum puteți crea un Kahoot. <https://aplicatiituleinscoala.weebly.com/kahoot.html>

Quizizz este un program online, cu care se pot realiza activități de evaluare a unor cunoștințe, utilizând dispozitive mobile, precum tableta sau telefonul mobil. Firește, se poate utiliza și calculatorul/laptopul. Quizizz oferă posibilitatea evaluării unui set de cunoștințe, utilizând itemi la alegere multiplă. Utilizatorul își creează un cont, cu o adresă de email validă și o parolă. Următoarea conectare este cu adresa creată, pentru aceasta, elevii la fel au nevoie de email.

Găsiți explicații video de utilizare a platformei Kahoot și Quizizz, accesând următorul link: <https://www.studocu.com/ro/document/universitatea-alexandru-ioan-cuza-din-iasi/pedagogie/dispozitivele-mobile-si-educatia-non-formala/6787582>

Mentimeter oferă posibilitatea prezentării interactive cu sondaje de opinie, fiind o soluție utilă pe care o puteți folosi în cadrul unei prezentări pe Zoom sau Google Meet, când vă partajați ecranul. Cu un cont gratuit pe Mentimeter, puteți crea prezentări interactive, la care să adăugați întrebări cu răspuns închis. Spre exemplu, când introduceți o temă nouă sau vreți să măsurați pe parcursul lecției cât de multe au înțeles elevii, puteți include o întrebare cu mai multe variante de răspuns, dintre care doar una este corectă, iar rezultatele vă apar imediat pe ecran. În funcție de acest feedback, puteți corecta informații care au rămas neclare și îndrepta procesul de învățare. Odată ce creați un sondaj, un Wordcloud (norșor de cuvinte creat automat pe baza cuvintelor introduse de elevi), sau un test cu variante de răspuns, se va crea automat un cod pe care participanții îl pot introduce accesând menti.com pentru a putea oferi răspunsul. Contul gratuit permite maxim 2 întrebări pe prezentare, dar puteți crea prezentări nelimitate pentru audiențe nelimitate.

Open Board (<https://openboard.ch/index.en.html>) O puteți descărca gratuit și vă puteți înregistra cu un cont de unde puteți încărca documente precum pdf-uri sau imagini pe care să le expuneți pe ecran, în timpul întâlnirii online și pe care puteți face adnotări în timp real, ca și cum ați folosi o tablă interactivă. Puteți să filmați toată prezentarea și să o salvați într-un clip video pe care să-l împărtășiți ca lecție înregistrată pe care să le-o trimiteți elevilor să o urmărească de acasă (încărcată pe Google Drive, de exemplu, cu opțiunea *Share link*), urmând ca în timpul întâl-

nirii online să lămurii neclarități sau să discutați cu elevii ce au înțeles și să consolidați cunoștințele.

Padlet: o platformă de colaborare online, unde puteți crea împreună cu elevii table cu post-it-uri virtuale, imagini, link-uri și documente. Înregistrându-vă cu un email, gratuit, puteți folosi o "tablă" virtuală pe care o puteți împărtăși cu orice elev sau profesor, printr-un link unic, unde fiecare poate contribui (de pe mobil sau laptop) și toți pot vedea contribuțiile celorlalți. Puteți folosi aplicația pentru sesiuni de brainstorming, pentru a aduna lucrările elevilor și a le oferi feedback individual, pentru a le urmări progresul sau pentru a colecta, ca într-un jurnal al clasei, ce au învățat lucrând acasă, ce îi inspiră, ce vor să învețe etc. Aici găsiți un scurt tutorial despre cum puteți crea un cont și o primă tablă virtuală: <https://aplicatiituleinscoala.weebly.com/padlet.html>

Wordwall (<https://wordwall.net/>): o aplicație unde profesorii pot crea, cu un cont gratuit, joculețe simple de potrivire a cuvintelor, puzzle-uri, quiz-uri și mai multe tipuri de aplicații care susțin învățarea.

În ceea ce privește activitățile extracurriculare, intervenim cu următoarele propuneri și anume: o plimbare online prin muzee, teatre și grădini zoologice virtuale din întreaga lume:

Muzeul Luvru (Paris) - <https://www.louvre.fr/en/online-tours>

Le Musée du Louvre este cel mai mare muzeu de istorie și artă din Franța. Situat în centrul Parisului, muzeul are caracter universal și găzduiește opere de artă din Antichitate și până la 1848. Pe site sunt disponibile patru expoziții: expoziția populară de antichități egiptene, rămășițele șantului Luvrului, o expoziție de artă din sala „Mica Galerie” cu lucrări semnate de Rembrandt, Delacroix și Tintoretto, precum și Galerie d'Apollon – una dintre cele mai remarcabile și extravagante camere ale muzeului Luvru, care inițial a fost proiectat ca anticamera lui Ludovic al XIV-lea. Pe site puteți face o plimbare virtuală prin galeriile selectate, apropiind artefactele care vă interesează.

British Museum (Londra) - <https://britishmuseum.withgoogle.com/>

British Museum este fondat în 1753 și reprezintă primul muzeu național public din lume, unul dintre cele mai vechi și mai impresionante muzee din lume. De la mumii egiptene la comori romane, British Museum te poartă prin 2 milioane de ani de istorie a omului, dar și de cultură și artă. Aici sunt expuse artefacte de pe toate continentele, care documentează istoria culturii umane de la originile sale până în prezent.

În timpul turului virtual, puteți admira Cupa Ringlir, Piatra din Rosetta și mumii egiptene. În afară de descoperiri arheologice și obiecte de artă, la muzeu sunt expuse gravuri, medalii, cărți și monede din diferite epoci. Site-ul are o interfață foarte plăcută și o navigare ușoară. Puteți alege categoria, care vă interesează sau un anumit artefact: cițiți despre el sau ascultați ghidul audio în limba engleză.

Muzeul Guggenheim (New York) - <https://www.guggenheim.org/collection-online> (<https://artsandculture.google.com/>

[streetview/solomon-r-guggenheim-museum-interior-streetview/jAHfbv3JGM2KaQ?hl=en&sv_lng=-73.95902634325634&sv_lat=40.78285751667664&sv_h=20.855882115903945&sv_p=8.416341335726543&sv_pid=MfnUmHRyOSzMtY3vtYU05g&sv_z=0.9645743015259166](https://artsandculture.google.com/streetview/solomon-r-guggenheim-museum-interior-streetview/jAHfbv3JGM2KaQ?hl=en&sv_lng=-73.95902634325634&sv_lat=40.78285751667664&sv_h=20.855882115903945&sv_p=8.416341335726543&sv_pid=MfnUmHRyOSzMtY3vtYU05g&sv_z=0.9645743015259166))

Guggenheim Museum este gazda unor colecții vaste de artă impresionantă, post-impresionistă, modernă și contemporană. Muzeul a fost fondat de Solomon R. Guggenheim în 1939. Colecția online a acestui muzeu prezintă nu doar colecția permanentă a lui Solomon R. Guggenheim de la New York, expusă la muzeu, ci și lucrări din colecțiile Peggy Guggenheim de la Veneția și Muzeul Guggenheim de la Bilbao.

Muzeul de la New York cuprinde peste 1 700 de lucrări semnate de aproximativ 650 de pictori, care reflectă diversitatea și caracterul colecției colosale a Fundației Solomon R. Guggenheim, de la sfârșitul secolului al XIX-lea până în prezent. Căutarea lucrării care vă interesează se face după numele pictorului, după dată, țară și stilul artistic. Pe site vor găsi multe informații utile și cunoscătorii de artă modernă.

Muzeul Pergamon (Berlin) - <https://artsandculture.google.com/entity/pergamon/m05ctm?hl=en>

Pergamonmuseum este unul dintre cele 6 muzee prestigioase ce se găsesc pe Insula Muzeelor din Berlin, o locație intrată din 1999 în Patrimoniul UNESCO. Aici se găsesc Altarul Pergamon din Grecia antică, Poarta Ishtar a Babilonului din 575 î.Hr. și Poarta din Milet, reconstruită din ruinele găsite în Anatolia. În fiecare an mai mult de 1 milion de vizitatori trec pragul muzeului berlinez.

Galeria Națională de Artă (Roma) - <https://artsandculture.google.com/story/twVBNeBr3FCwZg?hl=en>

Galleria Nazionale d'Arte Moderna e Contemporanea a fost fondată în 1883 și este dedicată artei moderne și contemporane, găzduind cea mai mare colecție din Italia, peste 1100 de picturi și sculpturi din secolele 19 și 20.

Operele aparțin unor artiști italieni, precum Giacomo Balla, Umberto Boccioni, Alberto Burri, Antonio Canova, Giorgio de Chirico, Lucio Fontana sau internaționali precum Braque, Calder, Cézanne, Degas, Duchamp, Giacometti, Kandinsky, Mondrian, Monet, Jackson Pollock, Rodin sau Van Gogh.

Muzeul Van Gogh (Amsterdam) - <https://artsandculture.google.com/partner/van-gogh-museum?hl=en>

Van Gogh Museum este dedicat lucrărilor marelui Vincent van Gogh și a artiștilor din Amsterdam contemporani acestuia. Deschis în 1973, muzeul găzduiește cea mai mare colecție de picturi și desene ale lui Van Gogh și primește în fiecare an peste 2 milioane de vizitatori din toată lumea.

Muzeul Orsay (Paris) - <https://artsandculture.google.com/partner/musee-dorsay-paris?hl=en>

Le Musée d'Orsay se găsește pe malul Senei în Paris, în fosta clădire a gării d'Orsay, construită la 1900. Muzeul găzduiește artă franceză din perioada 1848-1914: pictură, sculptură, mobilă și fotografie – cea mai mare colecție de capodopere impresionis-

tă sau post-impresionistă de Monet, Manet, Degas, Renoir, Cézanne, Seurat, Sisley, Gauguin, sau Van Gogh. Musée d'Orsay a înregistrat în 2019 nu mai puțin de 3.6 milioane de vizitatori.

Opera de Stat din Viena - <https://play.wiener-staatsoper.at/?from=www.staatsoperlive.com>

Opera de Stat din Viena, Austria, este una dintre cele mai importante case de operă și companii de operă din lume. Înființată la mijlocul secolului al XIX-lea sub numele de Wiener Hofoper, a fost redenumită în 1920 Wiener Staatsoper, numele care i-a adus consacrare internațională și pe care l-a păstrat până astăzi. Membrii Filarmonicii din Viena, una dintre cele mai prestigioase orchestre simfonice din lume, sunt recrutați dintre membrii orchestrei de la Wiener Staatsoper. Cele mai frumoase spectacole ale Operei de la Viena au devenit disponibile pentru vizualizare pe site-ul teatrului.

Metropolitan Opera (New York) - <https://www.metopera.org/user-information/nightly-met-opera-streams/>

Metropolitan Opera este un teatru de operă situat în renumitul Lincoln Center for the Performing Arts în New York. „Metropolitan Opera Association” este cea mai mare organizație de muzică clasică din America, prezentând anual aproximativ 240 de spectacole de operă. Sediul companiei este Metropolitan Opera House, una dintre cele mai importante scene de operă din lume.

Opera metropolitană din New York City a făcut posibilă vizionarea celor mai bune spectacole ale sale, absolut gratuite pentru toți spectatorii din lume, deschizând accesul la înregistrări ale unor spectacole clasice celebre. Pe pagina teatrului poți găsi repertoriul actual pentru a alege ziua și piesa pe care vrei să o urmărești.

Grădina zoologică (Houston) - <https://www.houstonzoo.org/explore/webcams/>

Houston Gradina zoologica este un 55 de acri (22 ha), Parcul Zoologic localizat în Hermann Park din Houston, Texas, Statele Unite ale Americii. Grădina zoologică găzduiește peste 6.000 de animale din 900 de specii. Primește 2,1 milioane de vizitatori în fiecare an și este a doua cea mai vizitată grădina zoologică din Statele Unite. Acum poți urmări viața secretă a animalelor sălbatice în timp real. La grădina zoologică din Houston, poți singur decide unghiul camerelor și alege ce animal vrei să vezi.

Acvariul (Baltimore) - <https://aqua.org/media/virtualtours/baltimore/index.html>

Acvariul național din Baltimore este unul dintre cele mai recunoscute în SUA. O centrală a portului popular Inner, acest acvariu de șase acri cuprinde nu doar rezervoare de pește, ci și recreații de recifuri de corali și păduri tropicale, piscine interactive touch și un parc acvatic recunoscut ca un habitat pentru mediul sălbatic. Aici vei descoperi atât locuitorii apelor calde ale Mării Caraibelor, cât și ale Arcticului înfiorător.

Vasile ANDRIEȘ,
cercetător științific superior,

Lilian ORÂNDAȘ,
cercetător științific, Sectorul
Educație Nonformală, IȘE

Coordonator TIC – necesitate pentru instituția educațională contemporană

Alexei GAVRILIȚĂ,
profesor de informatică,
coordonator TIC,
IP LT „Mihail Sadoveanu”,
or. Călărași

Situația pandemică în lume reprezintă o provocare pentru educație. A devenit tot mai marcată necesitatea cunoașterii și a utilizării corecte a tehnologiilor informaționale în procesul instructiv-educativ și managementul instituției. Un rol de bază în acest proces a servit implicarea profesorilor de informatică, dar și a celor care posedă competențele digitale.

Modernizarea școlii necesită obligator crearea unei noi funcții de specialist coordonator TIC.

Scopul general al funcției coordonator TIC este realizarea unui suport informațional pentru cadrele didactice și manageriale ale instituției, monitorizarea operării de către cadre didactice și manageriale a sistemelor informaționale implementate în educație, asigurarea bunei gestionari a rețelilor informaționale și a echipamentelor digitale ale instituției.

Coordonatorul TIC i se va asigura condiții eficiente pentru desfășurarea activității profesionale și perfecționarea continuă.

Ca specialist ce activează într-o instituție educațională coordonatorul TIC are dreptul:

- să-și exprime liber opinia profesională vizând domeniul din gestiune;
- să manifeste inițiativă profesională în realizarea atribuțiilor postului;
- să participe la conducerea instituției, inclusiv prin alegerea democratică a reprezentanților în organele de conducere, administrative și consultative ale instituției;
- să beneficieze de înlesniri stabilite de legislația în vigoare.

Beneficiile pe care le obține instituția prin intermediul activității coordonatorului TIC includ:

- gestionarea corectă și eficientă a identității și asigurarea accesului securizat și autorizat la platforma Google Workspace, Microsoft Teams (sau altă platformă), prin acordarea, gestionarea, monitorizarea și revizuirea periodică a accesului la resursele administrate de instituție;
- gestiunea identității și asigurarea accesului securizat și autorizat la sistemele informaționale implementate în educație (SIME, SAPD) prin acordarea, gestionarea, monitorizarea și revizuirea periodică a accesului la resurse;
- asistență la utilizarea TIC, instruirea utilizatorilor, gestiunea relațiilor cu implementatorii de proiecte TIC;
- aplicarea celor mai bune practici de lucru în utilizarea TIC;
- gestiunea și evidența echipamentelor;
- executarea configurațiilor necesare, setarea parametrilor de sistem și serviciilor în corespundere cu instrucțiunile elaborate și aprobate de OLSDI și ME;
- asigurarea suportului tehnic pentru evenimentele, seminarele și conferințele desfășurate cu implicarea activă și eficientă în toate activitățile direcției instituției, în conformitate cu planurile de activitate aprobate;
- facilitarea utilizării serviciilor TIC;
- protecția datelor cu caracter personal ale angajaților, elevilor, părinților sau altor reprezentanți legali.

Un coordonator TIC bun nu are doar studii superioare sau de recalificare în domeniul tehnologiilor informaționale, ci și experiență în domeniul IT, cunoștințe privind utilizarea și implementarea practiciilor naționale și internaționale în domeniul TIC, și, desigur, abilități de lucru în echipă care presupun o gândire ordonată și constructivă, adaptabilitate la situații noi, capacitatea de comutare rapidă la diverse probleme profesionale.

Metafora, comunicarea dintre conștient și inconștient

Autorul volumului „*Metafora, comunicarea dintre conștient și inconștient*” (prima ediție având dedicația „Lucian Blaga, la 125 ani”, editată în 2020), în primul său eseu despre lirososul de la Lančrăm vorbi cum până la el nu-l prezentase nimeni astfel: *Lucian Blaga, puterea creatoare ca putere absolută*. Așa se numea eseuul cu care tânărul doctorand de la anul întâi, de la Chișinău, a mers pentru prima dată (în mai 2014) la Festivalul Internațional Lucian Blaga, la Sebeș, Alba, unde, în una din zilele festivalului urma să-și prezinte studiul în grupul a trei exegeți blagieni notorii, toți scriitori și ambasadori de-o viață: E.S. Ion Brad, E.S. Nicolae Mareș, E.S. George Potra. Moderator fiind chiar vicepreședintele Academiei Române, filosoful Alexandru Surdu, care primul își prezentă studiul (în fond, un volum). După asemenea somități, Daniel Verejanu, doborât de emoții, nici azi nu-și poate aminti cum a pășit până la tribuna de la care-și prezentase eseuul. Ci, mărturiseste, nicidecum nu va uita, cum după, acad. A. Surdu l-a luat de/la braț, spre a face o poză, afirmând în prezența celor care evaluase: „Nici la București, nici în altă parte, despre Lucian Blaga nu se vorbește așa, cum vorbește tânărul basarabean”. Aceste cuvinte excepționale i-au fost spuse peste ani de alte personalități, prezente la acel eveniment. Cu numele aceluia prim studiu, tânărul exeget blagian își numi volumul de eseuri: „*Lucian Blaga, puterea creatoare ca putere absolută*”, cu care Daniel Verejanu obține Premiul Tineretului al mun. Chișinău (Premiul special, în 2018).

Cel de-al 5-lea titlu de carte de autor al lui Daniel Verejanu, „*Metafora, comunicarea dintre conștient și inconștient*”, a provocat un interes sporit atât în republică, precum și peste frontierele ei. Între timp autorul pregăti spre editare o nouă ediție, revăzută și completată, care vede lumina tiparului în primăvara lui 2021. Volumul (de 200 pagini) se constituie din trei compartimente, două pe marginea creației blagiene (primul compartiment poartă numele cărții, compartimentul II – „*Timpul lui Lucian Blaga, nemurirea*”, și al treilea compartiment „*Mihai Cimpoi, Liviu Damian, Vladimir Beșleagă*”).

Tânărul istoric literar, vorbind despre Blaga, comunică cititorilor săi: „Ne vom referi la ceea ce nu s-a vorbit până acum: la nivelul *puterii creatoare*, către care au fost direcționate toate celelalte

concepte potențate din lucrările filosofice și opera sa poetică”. Întrucât „suntem ceea ce creăm, precum afirmă Blaga, a cărui operă ne procură revelații și peste un veac din momentul în care a fost scrisă, or, însuși creatorul de valori reprezintă *puterea creatoare*.” Deoarece „Lucian Blaga creează cultură pentru a se crea pe sine, *Omul de cultură*”... „până se va recunoaște el însuși o adevărată *putere creatoare*”, căci „lirososul descoperă adevărul suprem nu în laborator, asemenea unui alchimist, ci în sufletul său, contopit cu cosmosul. Lucian Blaga a zămislit chipul omului de cultură *după chipul și asemănarea sa*, sugerându-ne că fiecare se poate concepe și se poate afirma pe sine însuși ca o *putere absolută*. Nimicnicia stă în umbra unei asemenea puteri, chiar dacă o ignoră, o detestă, - nu o poate nimici, din simplul motiv că nu are capacitatea să o perceapă, să o vadă în toată plinătatea și măreția ei”.

Acad. Mihai Cimpoi în prefață la una dintre ediții scria: „Exegetul surprinde o uimitoare *putere creatoare* de care a dat dovadă Lucian Blaga în toate momentele aflării sale în străinătate, în afara României Unite. Toate etapele formării sale au stat „la temelia edificului care e chiar destinul pe care poetul și filosoful a știut să și-l înalțe într-un stil deosebit, sub protecția *corolei de lumină*”. Motivarea adusă de Daniel Verejanu și într-o comunicare științifică, ținută la Lančrăm, se sprijină pe constatarea că *omul de cultură* Blaga se „construiește” pe intuirea procesului de creație ca proces al *puterii creatoare*.” În viziunea lui Daniel Verejanu, la „Blaga această apare ca *putere absolută*.”

„Un punct de vedere original ni se propune pentru înțelegerea funcției gnoseologice a metaforei, aceasta mijlocind comunicarea dintre *conștient și inconștient*. Afirmăția lui Daniel Verejanu constă în faptul observat că anume la adâncimile sufletului omenesc „se produce comunicarea dintre conștient și inconștient, comunicarea *metafizică*, comunicarea transcendentă. Anume la aceste adâncimi, continuă el (Daniel Verejanu - n.n.), se găsesc cele mai cristaline și profunde izvoare spirituale – *metaforele blagiene*.”

Volumul „*Metafora, comunicarea dintre conștient și inconștient*” denotă o recitare profundă, o nouă viziune asupra operei literare analizate, într-o aleasă colaborare cu creația autorului cercetat. Venind din alt domeniu, fiind Magistru în Relații interna-

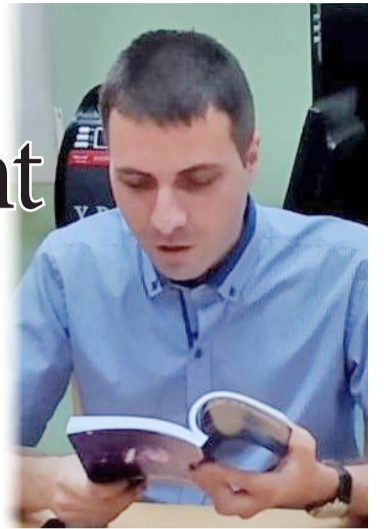
ționale și Magistru în Drept internațional și instituțional, Daniel Verejanu pătrunde opera studiată sub alt unghi, până răzbate la noi profunzimi, sesizează noi sensuri, noi mesaje care nu au fost sesizate până la el, le scoate ca pe niște diamante la suprafață, spre bucuria tuturor admiratorilor lui Lucian Blaga, *puterea creatoare și metafora* fiindu-i însoțitorii de nădejde în demersurile sale inedite.

Despre creația lui Daniel Verejanu a scris acad. Mihai Cimpoi, E.S. Nicolae Mareș (București), criticul literar Tudor Palladi, scriitorul Ion Cuzuioc, Gheorghe Băciu ș.a. În cartea sa „*Viziuni asupra vieții și morții poezilor martiri*: Eminescu, Mateevici, Vieru”, G. Băciu scria: „Am rămas plăcut impresionat de profunzimea analitică a unui tânăr, cu numele de Daniel Verejanu, care și-a publicat articolul „Eminescu, Blaga... și noi” în săptămânalul *Literatura și arta*”.

Daniel Verejanu (născut la 23 septembrie 1983, la Chișinău, în familia intelectualilor Renata Verejanu și Ignatie Țurcanu), a crescut în lumea cărților, la doi ani citind foarte bine cartea dragă, *Albinița*, dăruită de Grigore Vieru. În 1990 merge la școală, la Liceul Teoretic *Lucian Blaga* din capitală, deschis în acea toamnă, în clasa profesoarei Olga Stratan de care se va atașa și-i va dedica prima sa poezie, „*Buna ziua, democrație*”, poem publicat în ziarul *Moldova Suverană*, anul 1991 fiind anul debutului literar în presa republicană. În 1992, când nu se edita nici un ziar și nici o revistă pentru copii, o roagă pe mama sa să-l ajute să editeze o revistă, așa s-a născut publicația tinerelor talente *Revista Micul Prinț*. De la revista a pornit *Festivalul-Concurs Internațional al Talentelor Lumii „Micul Prinț*”, azi unul dintre cele mai importante concursuri din țară. La 10 ani îl cunosc pe marile lingvist Eugeniu Coșeriu, în casa poetei Irina Stavschi, prietenă a familiei. Din clasa întâi fiind implicat în activitatea de voluntariat, va cunoaște mulți oameni de cultură din țară și străinătate, ambasadori, șefi de state, ultimii șase Secretari Generali ai Consiliului Europei. Pentru siguranța sa, Daniel Verejanu va fi dat din clasa VI să-și continue studiile la București, la Liceul Jean Monnet. Nu se va putea acomoda printre străini, la gazdele pe care cu mare greu familia le putea întreține, motiv că fiecare an școlar începea cu căutarea unei noi gazde. Susți-

ționale și Magistru în Drept internațional și instituțional, Daniel Verejanu pătrunde opera studiată sub alt unghi, până răzbate la noi profunzimi, sesizează noi sensuri, noi mesaje care nu au fost sesizate până la el, le scoate ca pe niște diamante la suprafață, spre bucuria tuturor admiratorilor lui Lucian Blaga, *puterea creatoare și metafora* fiindu-i însoțitorii de nădejde în demersurile sale inedite.

nu cu succes examenul de capacitate (după clasa VIII), apoi baccalaureatul la Liceul Jean Monnet, absolvind prestigioasa instituție SNSPA din București, facultatea Relații Internaționale și studii Europene, tânărul revine acasă. În acei ani, cu studii în România era imposibil să găsească de lucru în Chișinău, și acceptă propunerea acad. M. Cimpoi de a face studii doctorale la Institutul de Filologie al AȘM, din 2014 activând în cadrul institutului.

Debutul editorial îl face în 1998, cu nvela SF, *Semnul crucii*, carte lansată cu mare succes la câteva licee din Chișinău, apoi la Liceul *Jean Monnet* din București, despre care a relatat presa din capitala României. În 2010 editează volumul de publicistică „*Eu și Consiliul European*”, cartea va obține la Salonul Internațional de Carte de la BNM *Premiul Ministerului Tineretului și Sportului din Moldova*. În 2015 adună eseurile și comunicările sale în volumul „*Lucian Blaga, puterea creatoare, ca putere absolută*”. Cartea reeditată în 2017 obține în 2018 *Premiul Tineretului* Municipiului Chișinău, (Premiul special), eveniment organizat de Direcția de învățământ. Apoi și *premiul „Lucian Blaga”* la Gala Premiilor UIOC. Cartea a fost lansată la importante Saloane Internaționale de Carte, printre care Salonul de Carte de la Festivalul de Creație Literară AVANGARDA XXII, de la Bacău, Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (Chișinău), BookFest, Chișinău ș.a.

În 1993 va face prima sa călătorie în străinătate, la Istanbul, pe urmele lui Dimitrie Cantemir, în 1996 face o călătorie pe locuri istorice prin toată România, în 2000 va fi translatorul Primei Caravane din Est spre Vest, care va porni de la Chișinău și va trece din țară în țară, din capitală în capitală până la Consiliul Europei (Strasbourg) și UNESCO (Paris), unde membrii Caravanei vor fi primiți de înalte oficialități, va participa în anii 2001-2017 pe linia Consiliului Europei și UNESCO la Conferințele Internaționale, Congrese Mondiale, stagii la Strasbourg, Paris, Atena, București etc. În mai 2000 va participa la Forumul Mondial al Copiilor, desfășurat în Elveția, Germania și Franța, unde va primi de la Secretarul General ONU pașaportul de *Tânăr Ambasador al Culturii Păcii*.

Munca sa de activist civic și promotor al culturii în rândul semenilor săi, în calitate sa de coordonator de tineri voluntari, de redactor care muncește dezinteresat editând pe surse proprii *Revista Micul Prinț*, din 1992 până în prezent, Daniel Verejanu a fost înalt apreciat, oferindu-i-se, prin decret prezidențial, distincția de stat - ordinul „Meritul Civic”.

Victor RUSU,
reporter „AMP-Internațional”

Importanța dezvoltării limbajului și a comunicării în procesul de dezvoltare și învățare a copiilor de vârstă preșcolară

Recomandări utile pentru educatori în aspectul profilaxiei tulburărilor de limbaj

Limbajul este o „operă” comună a societății, a familiei, a grădiniței și a copilului. Este o întâlnire a copilului cu societatea, cu rigorile și deschiderile acesteia în limbajul verbal.

Vorbirea nu apare spontan la copii, ci constituie un lung și dificil proces de învățare, presupunând un efort îndelungat al copilului în cursul dezvoltării sale ontogenetice. Experiența de viață a copilului se dezvoltă și se îmbogățește pe baza comunicării verbale cu adulții, fapt ce conduce la perfecționarea și la însușirea unor modalități de gândire și de activitate. Modul în care copilul se realizează în planul vorbirii și al dezvoltării psihice este influențat de o serie de factori, precum mediul de viață și de activitate, preocuparea adulților pentru stimularea vorbirii sale, eficiența demersului didactic, capacitățile intelectuale, afectivitatea și personalitatea acestuia. Pentru realizarea limbajului este necesară atât existența unui potențial care reprezintă echipamentul de bază, cât și de un angrenaj social. Există dovezi care sugerează faptul că mediul social influențează însușirea unei limbi, prin furnizarea oportunităților privind experiența de comunicare, care aduc o motivație procesului de învățare al unei limbi și un model lingvistic care servește ca bază de date pentru mecanismul de învățare al acestei limbi. Diferite medii ambientale acționează însă diferit asupra diferitelor stadii de învățare, producând în consecință diferențe individuale sau de grup, în cadrul dezvoltării lingvistice. Limbajul verbal permite copilului să-și exprime observațiile, dorințele și aspirațiile și mai ales să se facă înțeles de către semenii. Cunoșcând cauzele medicale sau comportamentale ale dificultăților de însușire a limbajului, există azi posibilitatea de a proteja eficient copiii care suferă de acest handicap. Mai importantă decât capacitatea de a auzi și apoi de a reproduce sunete coordonate caracteristice limbajului verbal este dorința de comunicare pe care vorbirea o exprimă. Dintre diferitele mijloace de comunicare interumană evocate anterior, cel mai proeminent este limbajul verbal. Dezvoltarea și utilizarea complexă a limbajului verbal este una dintre cele mai specifice calități ale omului. Cea mai sugestivă demonstrație de dezvoltare cognitivă pe care ne-o face copilul este învățarea de a folosi limbajul verbal. Acesta reprezintă mult mai mult decât un mijloc de comunicare - este elementul de bază în ordonarea experienței. Folosind adecvat limbajul verbal, copilul poate să transmită necesitățile lui biologice, să atragă atenția, să controleze comportamentul lui și al celorlalți. Pentru însușirea limbajului verbal este absolut obligatoriu ca ființa umană să dispună de un anumit nivel de dezvoltare cognitivă și un anumit grad de dezvoltare motorie. Comunicarea constituie o precondiție bazală pentru toate corespondențele și legăturile sociale. Niciun sistem social, organizat după legițele unei societăți, nu se poate stabili și menține ori schimba, fără relații de tipul comunicării interumane. Numai participând la activități de comunicare omul poate deveni ființă socială. Sistemele sociale proximale sunt sursa interacțiunilor directe ale copilului cu lumea și aceste interacțiuni sunt

motoare ale dezvoltării limbajului. Limbajul este de asemenea un indicator sensibil al dificultăților pe care copilul le are în dezvoltare, permițând o corectă identificare a problemelor acestuia. Atât anumite întârzieri, cât și diferențe în paternul achiziționării limbajului au fost constatate în diferite contexte/situații. O identificare și o evaluare corectă și la timp a problemelor de limbaj devine o preocupare centrală pentru intervenția logoterapeutică, pentru planificarea demersurilor educative și pentru sprijinirea copiilor și familiilor lor pentru o bună integrare socială. Într-o lume în schimbare accelerată, copilul este tot mai mult solicitat să manifeste flexibilitate, organizare rapidă, exprimare clară pentru a fi cu adevărat stăpân al exprimării sale și al gândului, dar și stăpân al lui însuși în relațiile sociale. În cazurile când se produc deteriorări ale limbajului, evoluția este îngreunată sau stopată în funcție de gravitatea tulburării. Implicațiile ce urmează se fac simțite în întreaga activitate psihică, și ca atare modifică comportamentul subiectului. **Prin tulburările de limbaj înțelegem toate abaterile de la limbajul normal, standardizat, de la manifestările verbale tipizate, unanim acceptate în limba uzuală, atât sub aspectul reproducerii cât și al percepției, începând de la dereglarea diferitelor componente ale cuvântului și până la imposibilitatea de comunicare orală sau scrisă.**

Fiecare copil are propriul ritm de dezvoltare, inclusiv al limbajului. Ce putem face este să observăm modul în care copilul pronunță, articulează, emite sunetele, este sau nu prezentă vorbirea. Să observăm debitul și ritmul vorbirii în raport cu vârsta cronologică, să avem în vedere situațiile în care copilul întâmpină dificultăți. Întârzierea poate fi o etapă prin care trec unii copii, în timp ce pentru alții poate fi un simptom al unor afecțiuni mai serioase.

Măsuri de profilaxie și corectare a tulburărilor de limbaj destinate educatorilor.

- Îmbunătățirea condițiilor de mediu ale acestor copii, în direcția exercitării unor influențe pozitive ce contribuie la stimularea dezvoltării limbajului la copii.
- Colaborarea cu părinții, căreia trebuie să i se acorde o atenție deosebită fiindcă nu este foarte ușoară și nu e întotdeauna eficientă.
- Îndrumarea către un specialist logoped în cazul în care se observă devieri severe în planul achiziției limbajului.
- Optimizarea condițiilor de viață a copiilor, prin organizarea unui regim zilnic, adecvat de igienă, hrană, activitate, odihnă și joc.

Secvențe din cadrul Atelierului logopedic pentru educatori

- Evitarea situațiilor traumatizante, stresante pentru copii și încurajarea exprimării verbale în cânt sau activități însoțite de mișcare și ritm.
- Corectarea indirectă, prin exerciții colective realizate cu întreaga grupă sau atenționări individuale în cadrul activităților, în vederea corectării pronunției sau a erorilor gramaticale ale copiilor.
- Exerciții colective de respirație în vederea creșterii capacității respiratorii, precum și pentru sporirea duratei fazei expiratorii la acești copii.
- Crearea unui climat afectiv, stimulator pentru exprimarea verbală.

În grădiniță însușirea limbajului de către copii se realizează conștient, dirijată cu accent permanent pe prevenirea și corectarea deficiențelor de vorbire, pe exersarea organului fonator, pentru asigurarea unei pronunții clare a sunetelor și a grupurilor de sunete, pentru dezvoltarea capacității de diferențiere perceptiv fonetică și inițierea copiilor în analize și sinteze fonetice, pentru îmbogățirea și activizarea vocabularului, însușirea practică a vorbirii gramaticale sub aspect morfologic și sintactic, pentru dezvoltarea fluentei și fluidității verbale, formarea ritmului de vorbire corespunzător conținutului și a deprinderii de a respecta pauzele, intonația și accentul pe formarea și exersarea unei exprimări logice, clare, corecte, cursive și nuanțate. Programa pentru învățământul preșcolar urmărește pregătirea copiilor pentru respectarea fenomenului gramatical din școala primară, dar mai ales dezvoltarea capacităților de comunicare verbală a acestora. Ea prevede probleme și cerințe menite să contribuie efectiv la dezvoltarea limbajului și la organizarea cunoștințelor în sistem concentric cantitativ, adăugându-se pe niveluri de vârstă, componenți ai aceleiași probleme abordate în grupa precedentă, dar și într-o organizare concentric calitativă, prin sporirea gradului de generalizare și abstractizare a cunoștințelor prevăzute pentru grupele mai mari, în raport cu nivelul dezvoltării gândirii logice a preșcolarului. Observând tendința de creștere a copiilor cu tulburări de limbaj, considerăm a fi oportună conlucrarea mai eficientă cu educatorul, în domeniul profilaxiei și formării unor competențe verbale corespunzătoare la copii, deoarece ele sunt pregătite profesional pentru a depista dacă limbajul copiilor corespunde sau nu vârstei lui cronologice. Personalitatea copilului aflat o bună parte a timpului în instituția preșcolară va fi influențată de atitudinea, modul de a gândi și de acțiunea educatorului. Educatorul va pune la dispoziția copiilor materiale care să contribuie

într-un mod stimulator pentru copii, prin alcătuirea unor biblioteci cu cărți, unor știri, noutăți la o anumită temă, discuții tematice sau la liberă alegere. Pentru a avea o mai bună comunicare cu copiii, educatorul trebuie să fie un exemplu de vorbire expresivă, clară, corectă și coerentă, însușită de gestică corespunzătoare, să aibă un vocabular bogat și să continue permanent să-l îmbogățească prin lectură, să introducă cuvintele noi în vocabularul copilului, să aibă capacitatea de demonstrare logică și argumentare respectivă. În același timp, educatorul trebuie să folosească un vocabular pe înțelesul copiilor, ținând cont de proveniența diversă familială a copiilor la etapa de cunoaștere a lor și a părinților, pentru a stabili ulterior traseul educațional de însușire a limbajului.

Comunicarea didactică liberă care nu presupune constrângerea în granițele curriculare, incluzând și discuții libere, de acomodare, implică buna cunoaștere psihologică a copilului, precum și a mediului familial din care provine acesta.

Calitatea relației de comunicare și cooperare cu copii cu tulburări de limbaj, are la bază abilitățile educatorului de a corela competent cele trei planuri vizate de comunicare.

- ✓ Cum comunică?
- ✓ Ce comunică?
- ✓ Cui comunică?

Educatorul urmărește la copii următoarele aspecte:

- Care este profilul temperamental, comportamental al copilului?
- Care sunt achizițiile primare verbale?
- Care aspecte ale limbajului trebuie dezvoltate?
- Gradul și calitatea cooperării copilului cu ceilalți.

Pașii următori pe care îi parcurge educatorul în colectivitatea de copii, unde sunt copii cu tulburări de limbaj:

- Elaborarea unui plan de acțiune în care sunt cuprinși și alți factori educaționali - familia, logoped, psiholog după caz.
- Pregătirea întregului material didactic și nedidactic pentru a primi, fără diferențieri, pe toți copiii preșcolari.
- Asigurarea unui climat primitor și deschis, prin organizarea mediului educațional cât mai eficient și stimulator.
- Asigurarea unui curriculum flexibil și deschis.
- Pregătirea copiilor pentru a se accepta unii pe alții.
- Evaluarea fiecărui copil prin observația directă și indirectă.
- Asigurarea accesului tuturor copiilor în programul grădiniței.

Dacă preșcolarul nu are cunoștințe minime, el nu va putea comunica, de aceea temele trebuie planificate cu grijă, pornind de la nivelul actual de cunoștințe al copilului de trebuință și necesități. Emoțiile copilului reprezintă o barieră de comunicare foarte importantă, copilul pur și simplu se blochează, de aceea educatorul trebuie să aibă un ton calm, plin de căldură, copilul trebuie să se simtă ascultat, susținut, încurajat în acest prim act de separare de părinți. El trebuie să fie un exemplu de educație, cultură, etică profesională și dorința de colaborare în demersul educațional al copilului, să-i corecteze greșelile fără a râde de el, să aibă o atitudine pozitivă, blândă, dar și fermă pentru a-i trezi interesul de a învăța mereu. Este foarte dificil să comunici cu un copil ale cărui cunoștințe sunt reduse, de aceea trebuie să-l apropiem pe copil de obiecte pe care nu le cunoaște, prin folosirea unor imagini, simboluri la jocurile didactice, povești, lectură după imagini, trezindu-le interesul pentru tema respectivă și implicit pentru a comunica.

Forma specifică a comunicării în perioada preșcolară este cea a limbajului oral, prin care se realizează în primul rând comunicarea și cunoașterea. Vorbirea ca activitate comunicativă se însușește treptat, prin numeroase exersări, experiențe ce au loc pe parcursul întregii vieți. Este necesar ca copiii să li se ofere ocazii de a audia, reda, improviza, dramatiza, analiza diferite texte, povești, povestioare, pentru a se învăța să comunice relevant, echilibrat, constructiv. De exemplu, poveștile contribuie la cultivarea expresivității limbii, folosirea mimico-gesticulației în exprimare, socializarea prin intercomunicare, rezolvând anumite sarcini ale dezvoltării comunicării, de exemplu:

- Pronunțarea corectă a cuvintelor
- Aprofundarea conținutului poveștii
- Redarea conținutului, prin mijloace de exprimare proprii
- Înțelegerea sensului figurat al cuvintelor și expresiilor din povești
- Dezvoltarea fluidității exprimării verbale suficient de expresive

De asemenea, ca logoped considerăm că adoptarea unor măsuri cu caracter terapeutic profilactic, în faza de debut a tulburărilor de limbaj, asigură un proces recuperatoriu total al vorbirii copiilor, deoarece limbajul și comunicarea este nucleul de bază al dezvoltării ființei umane. Prin colaborare spre obiective comune, copiii vor beneficia de un sprijin eficient și va face progrese stabile în ritmul său propriu.

Ploaie de medalii pentru Moldova la Mondialele de Lupte pe Plajă pentru cadeți și juniori

Atleta Maria Leorda a cucerit trofeul suprem la Campionatele Mondiale de Lupte pe Plajă pentru cadeți și juniori (Beach Wrestling World Championships), desfășurate în zilele de 23 și 24 septembrie curent, pe Plaja Neversea a litoralului din preajma orașului Constanța (România). Conaționala noastră a evoluat în limitele categoriei de greutate de până la 50 de kilograme, în concursul rezervat junioarelor.

nisip, Maria Leorda adjudecându-și într-o luptă de mare încrâncenare titlul de campioană mondială. Podiumul a fost completat de Ana Maria Pirvu, care în partida pentru medalia de bronz a învins-o cu 3-0 pe conaționala sa Alisa Bora.

Și băieții, pe valuri de succes

La cadeți, moldoveanul Ion Laurențiu Marcu a cucerit medalia de bronz, în categoria de 70 kg. În prima luptă el și-a măsurat puterile cu reprezentantul Ucrainei, Hamlet Meneșian, pe care l-a învins cu 3-1. Toate cele trei puncte Ion le-a acumulat prin procedee diferite, însă care aveau drept consecință scoaterea adversarului din perimetrul ariei de lupte, dincolo de semnele de îngrădire. La scorul de 2-0, rivalul său a încercat să întoarcă rezultatul, însă a putut doar să reducă din diferență. Iar cu puțin timp înainte de încheierea meciului de trei minute, conaționalul nostru a reușit un procedeu de toată frumusețea, aruncându-și oponentul prin întoarcere în cădere pe spate și încheind astfel conturile înainte de expirarea timpului regulamentar.

În următoarea luptă, din runda a doua, Ion Laurențiu Marcu l-a surclasat fără drept de apel pe turcul Ahmet Can Bal, cu un scor 3-0, după care l-a depășit într-un meci plin de suspans pe elenul Nikolaos Polos. Sportivul din Grecia a deschis scorul în debutul partidei, însă într-un interval de 30 de secunde elevul antrenorilor Maxim Gilca și Sergiu Gurin a reușit să preia conducerea (2-1). Cu un minut înainte de fluierul final, concurentul sportivului nostru reuși să egaleze, la acest scor el fiind învingător, grație regulii ultimului procedeu. Așa că Ion își activiză acțiunile, izbutind – cu jumătate de minut înainte de expirarea timpului regulamentar – o acțiune victorioasă, de trei puncte, scor final 5-2.

În semifinalele atletului nostru a cedat în fața azerului Huseyn Aliyev (0-5), iar în lupta pentru medalia de bronz s-a impus cu același scor în fața ucraineanului Vladyslav Savyci. În finala mare, Huseyn Aliyev a fost mai bun decât reprezentantul gazdelor, Gigi Marian Subțirică: 3-0.

Tot la cadeți, în categoria de 80 kg, compatriotul nostru Ilia Dolgopetii a trecut de etapa Knock Out (eliminătorie din debutul întrecerii),

învingându-l într-o luptă grea pe reprezentantul Letoniei, Andrejs Usakovs 2-2. Ultimele două procedee au aparținut sportivului nostru, fapt ce i-a permis să egaleze scorul și să câștige. Până la urmă, cu două înfrângeri și tot atâtea victorii în palmares, Ilia a ratat de puțin dreptul de a lupta pentru o medalie.

Juniorii moldoveni, într-o formă de zile mari

La juniori, de faza Knock Out se emancipă ca prin minune un alt reprezentant al școlii moldovenești de lupte, Sergiu Lupașco (70 kg). După expirarea primului minut al meciului, el se pomeni condus cu 0-2 de turcul Ali Zor, pe care doar un punct îl mai despărțea de victorie. Însă conaționalul nostru dădu dovadă de multă voință și caracter, mai întâi egalând prin două acțiuni repetate, ca apoi să finalizeze victorios înainte de expirarea timpului regulamentar, printr-un procedeu spectaculos de trei puncte, scor 5-2. În următoarele trei partide el s-a impus fără dificultate în fața ucraineanului Oleksandr Kuru, grecului Nikolaos Daskoulidis și românului Sebastian Andrei Borbely.

În semifinale, Sergiu a fost învins, printr-o decizie cu multe semne de întrebare, de azerul Rubail Ibrahimli (1-3). În lupta pentru bronz a dat piept cu același rival de care a trecut în prima rundă, Oleksandr Kuru. De această dată însă lupta a fost mult mai strânsă, mai îndârjită. Ucraineanul s-a instalat la cărma duelului când se încheia minutul 2 al acestuia, însă în 15 secunde a fost egalat (1-1), scor care s-a menținut până la sfârșit, victoria revenindu-i luptătorului nostru. În finala mare, ucraineanul Andriy Jeliiev l-a surclasat cu 3-0 pe Rubail Ibrahimli.

În aceeași categorie de vârstă, moldoveanul Eugeniu Mihalcean (80 kg) a cucerit „bronzul” într-un stil de mare spectacol. Mai întâi el a avut de înfrânt, în etapa eliminătorie (Knock Out), rezistența vehementă a turcului Nevzat Kurugan. După ce deschise scorul, sportivul nostru a ajuns pe post de următor (1-2), ca pe final să smulgă, la limită, victoria cu 3-2. În al doilea meci, el trecu de reprezentantul gazdelor, Virgil Dănuț Gosa (4-0), încheind conturile doar după 38 de secunde. În următoarea partidă Eugeniu depăși această performanță, surclasându-l pe elenul Georgios Gkiris (3-0) printr-un singur procedeu, executat în secunda a 19-cea. În runda a III-a, atletul din R. Moldova trecu la limită de ucraineanul Bohdan Limansky (2-2), după un scenariu similar celui din partida disputată în faza Knock Out.

În semifinale, Eugeniu Mihalcean a evoluat în compania unui sportiv din Ucraina, Oleh Mihov, partida dovedindu-se de un suspans mai rar întâlnit. După ce a condus pe parcursul întregului meci, luptătorul nostru a fost egalat cu 11 secunde înainte de final, printr-o acțiune de dezechilibrare (1-1). La acest scor, care îi aducea înfrângerea, el își luă inima în dinți și recurse la un mare risc, căutând să finalizeze o priză, înlănțuind pieptul adversarului. Nu a fost să fie însă, ucraineanul reușind să contraatace decisiv, cu doar o secundă înainte de fluierul final, realizând o răsturnare pe spate a oponentului: 4-1 pentru atletul din țara vecină.

În lupta pentru medalia de bronz, compatriotului nostru i-au fost necesare doar 46 de secunde ca să realizeze trei procedee în mod consecutiv și să se impună cu 3-0 în fața lui Virgil Dănuț Gosa, luptător pe care îl mai învinsese în acea zi. Distincția de aur i-a revenit azerului Farid Jabbarov, care în finală nu lăsa nicio șansă lui Oleh Mihov, scor 3-0.

Astfel, delegația Moldovei, condusă de antrenorii Maxim Gilca, Sergiu Gurin și Vasile Ciorici și-a adjudecat patru medalii: una de aur la feminin și trei de bronz la masculin. De remarcat că Mondialele de lupte pe plajă din Constanța reprezintă o premieră, ele întrunind în jur de 600 de atleți și oficiali din peste 50 de țări. Reamintim că luptele pe plajă sunt o disciplină ce va căpăta statut olimpic începând cu JO de la Los Angeles 2028.

Iulian BOGATU

EU SUNT PROFESOR!

...

Aș fi putut să fiu florar.

*Iubesc florile și le-aș fi îngrijit cu drag,
Ca să dăruiesc lumii frumusețe, parfum
și culori.*

Aș fi putut să fiu brutar.

*Din cele mai curate boabe de grâu
Aș fi plămădit cele mai bune pâini
Și le-aș fi oferit cu multă bucurie.*

Medic aș fi putut deveni,

*Apărând cu devotament comoara cea mai
de preț a oamenilor- sănătatea.*

Și pictor aș fi putut ajunge.

*Chiar dacă nu aș fi pictat cele mai
frumoase tablouri,*

*Aș fi bucurat multe priviri cu picturile
mele.*

*Scriitor aș fi putut
să fiu.*

*Știu sigur că măcar una dintre cărțile
mele ar fi ajuns bestseller.*

Actor aș fi putut ajunge

*Și m-aș fi străduit să joc cu pasiune
roluri memorabile.*

Aș fi putut să devin aviator,

*Ca să conduc oamenii, cu îndemânare,
dincolo de nori*

*Și să-i ajut să privească de sus pământul
și marea...*

Dar am ales să fiu Profesor,

Ca să îngrijesc cele mai frumoase flori,

Să plămădesc cele mai istețe minți

Și să le cresc în trupuri sănătoase,

Să pictez pânza celor mai curate suflete,

*Să scriu în sala de clasă cele mai
minunate povești,*

Jucând cu măiestrie un rol deosebit,

Să conduc copiii sus, cât mai sus,

Ca să-și aleagă o stea, doar a lor...

Eu sunt profesor!

*Așa am dăruit lumii: florari, brutari,
medici, pictori, scriitori, actori,
aviatori...*

*Așa am adus oamenilor: frumusețe,
bogăție, speranță, iubire, libertate,
educație...*

Aurelia PANAIT

ATENȚIE CONCURS!

Ministerul Educației și Cercetării anunță concurs pentru ocuparea funcției vacante de **director al Școlii Sportive Specializate de Box, Luptă Liberă și Kickboxing din Chișinău**.

Informația despre funcția vacantă de director și condițiile de participare la concurs le găsiți la adresa: www.mec.gov.md.

Telefon de contact: 022 233 560; 022 233-320.

Univers Pedagogic pro

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et 4, birourile 411, 413

Telefon: (022) 40 07 17.

E-mail: ziar_upp@yahoo.com ■ univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEF „Tipografia Centrală”. Comanda nr. 5698.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

RESPONSABIL
DE EDIȚIE

► Oxana Parașciuc,
redactor principal

REPORTERI

► Iulian Bogatu,
Irina Odobescu

CORECTOR

► Elvira Țăganaș-Pântea

MACHETATOR

► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL